

VI VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS KURŠĖNŲ REGIONINIO PADALINIO (BUV. KURŠĖNŲ MU)

VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO

S a n t r a u k a

Vidinės miškotvarkos projektai – tai miškų ūkio veiklos planai, rengiami visoms valstybinių miškų valdytojų ir privačioms miškų valdoms arba ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esančiai miško žemei ir skiriami konkrečių tvarkymo priemonių sistemai jose nustatyti.

Vidinės miškotvarkos projektas parengtas VI Valstybinių miškų urėdijos Kuršėnų regioninio padalinio (buv. Kuršėnų mu) toliau (Kuršėnų regioninio padalinio) patikėjimo teise valdomiems ir naudojamiems miškams. Pagal jį bus tvarkomi, naudojami ir atkuriami miškai dešimt metų (nuo projekto patvirtinimo datos). Projektavimas atliktas naudojant 2016 m. valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos duomenis.

Miškų inventorizacijos darbai atlikti vadovaujantis Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcija, patvirtinta Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. 11–10-V „Dėl Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“, sklypiniu metodu, naudojant aerofotografavimo medžiagą – 2015 m. spektrozonines aerofotonuotraukas ir jų pagrindu sudarytus ortofotografinius žemėlapius. Lauko darbų metu natūroje nustatyta:

- medynų taksaciniai rodikliai (rūšinė sudėtis, amžius, aukštis, skalsumas, tūris ir kt.);
- augaviečių tipai (dirvožemio sąlygos);
- pomiškis ir trakas;
- miškų sanitarinė būklė.

Vykdyta sklypinė taksacija. Atliktas vykdytos miško ūkinės veiklos įvertinimas (pagrindinių neplynų kirtimų, ugdymo kirtimų, miško želdinių) ir numatytos ūkinės priemonės kitam vykmečiui. Taip pat patikslintos saugotinių augalų ir gyvūnų radavietės, gamtos ir kultūros vertybių vietos, aprašyti rekreaciniai įrenginiai.

Svarbiausi VI Valstybinių miškų urėdijos Kuršėnų regioninio padalinio ūkio tikslai yra miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas vadovaujantis visuotinai pripažintais tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principais, visuomenės informavimas apie Kuršėnų regioninio padalinio miškus, jų būklę ir tvarkymą, miškų naudojimo rekreacinėms reikmėms intensyvinimas, racionalus, tolygus ir nepertraukiamas miško išteklių naudojimas bei miškų produktyvumo didinimas, auginamos medienos kokybės gerinimas, miškų ūkio ekonominio efektyvumo didinimas, miškų ekosistemų tvarumo užtikrinimas, biologinės įvairovės išsaugojimas ir gausinimas bei miškų sanitarinės ir priešgaisrinės apsaugos gerinimas, ūkininkavimo saugomų teritorijų miškuose reglamentavimas pagal šių teritorijų tikslus bei uždavinius, visuomenės bendrųjų su miškais susijusių reikmių tenkinimas regiono ir šalies lygiu.

Siekiant šių tikslų įgyvendinimo miškotvarkos darbų ir projekto rengimo metu sprendžiami tokie pagrindiniai uždaviniai ir naudojamos tokios priemonės:

Miškų išteklių inventorizavimas Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje sklypiniu metodu, kiekybinių bei kokybinių miškų našumo, ūkinės bei gamtinės būklės rodiklių nustatymas;

Saugomų teritorijų ir gamtos bei kultūros vertybių inventorizavimas Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje ir priemonių jų apsaugai numatymas;

Miškų ūkio veiklos per praėjusį vykdmetį analizė bei įvertinimas;

Miškotvarkos projekto, pagal kurį organizuojamas miškų ūkis ir atliekami visi miškų naudojimo, atkūrimo bei miško žemių tvarkymo darbai artimiausią dešimtmetį, parengimas.

Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje inventorizuotas bendras visų nuosavybės ir valdymo formų miškų plotas yra 37,39 tūkst. ha, iš kurių 36,85 tūkst. ha sudaro miško žemė, teritorijos miškingumas 42,7 %. VĮ Valstybinių miškų urėdijos Kuršėnų regioninio padalinio patikėjimo teise valdomas bendras inventorizuotas plotas yra 21,82 tūkst. ha ir tai sudaro 58,4 % bendro visų nuosavybės ir valdymo formų inventorizuoto ploto, iš jo valstybinės reikšmės miškai sudaro 21,80 tūkst. ha ir kiti VĮ Valstybinių miškų urėdijos Kuršėnų regioninio padalinio plotai – 19 ha (užstatytos teritorijos, keliai, tvenkiniai ir kt.). Kuršėnų regioninio padalinio valdomas miško žemės plotas yra 21515 ha.

VĮ Valstybinių miškų urėdijos Kuršėnų regioninio padalinio patikėjimo teise valdomiems ir naudojamiems miškams parengtas vidinės miškotvarkos projektas pagal 2017 m. rugsėjo 13 d. VĮ Kuršėnų miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projekto parengimo paslaugų sutartį Nr. 41 su VĮ Kuršėnų miškų urėdija, o kitų nuosavybės formų miškams pateikti tik suvestiniai inventorizacijos duomenys. Parengtoje kartografinėje medžiagoje yra duomenys apie visų nuosavybės formų miškus.

VALSTYBINĖS REIKŠMĖS MIŠKŲ RODIKLIAI

Visas VĮ Valstybinių miškų urėdijos Kuršėnų regioninio padalinio patikėjimo teise valdomų valstybinės reikšmės miškų plotas (21799,7 ha) priskirtas septynioms girininkijoms: Gedinčių, Gulbinų, Ilgšilio, Paežerių, Pažiužmelių, Šaukėnų ir Tryškių girininkijose plotas svyruoja nuo 3679,2 ha (Šaukėnų g-ja) iki 2505,9 ha (Gedinčių g-ja). Vidutinis girininkijos plotas yra 3114 ha. Miškai suskirstyti į 647 o kvartalus ir į 13028 taksacinius sklypus. Vidutinis kvartalo plotas – 33,7 ha, taksacinio sklypo plotas – 1,7 ha, (smulčiausias sklypas 1,4 ha Tryškių g-ja, stambiausias – 1,9 ha Paežerių g-ja).

Miškai pagal ūkininkavimo tikslus ir pagrindinę funkcinę paskirtį priskirti miškų grupėms ir pogrupiams: rezervatinių, I grupės miškų nėra, II grupės ekosistemų apsaugos ir rekreaciniai miškai užima miškų teritorijos plotą – 5,6 % (1210,1 ha), III grupės apsauginiai miškai – 1,4 % (310,8 ha) ir IV grupės ūkiniai miškai – 93 % (20278,8 ha) ploto.

Mišku apaugusi žemė (medynai) sudaro 19971 ha (91,6 %), 9128 ha medynų yra kultūrinės kilmės, įveisti sodinant 41,9 % nuo bendro inventorizuoto ploto. Neapaugusių miškų plotų yra 784 ha (3,6 %) nuo miško žemės ploto, iš jų 563 ha kirtavietės, 103 ha – miško aikštės ir 26,8 ha – žuvusių medynų. Ne miško žemės yra 285 ha (1,3 % nuo bendro ploto), iš jų pelkių 180 ha, trasų (platesnių nei 10 m) 17,7 ha.

Bendras medynų tūris yra 3.99 mln. m³. Vidutinis medynų tūris hektare – 200 m³, brandžių medynų – 305 m³ tūris hektare, vidutinis tūrio prieaugis sudaro 7,54 m³. Vidutinis medynų skalsumas yra 0,74, vidutinis visų medynų amžius – 42 metų.

Vyrauja spygliuočių medynai. Eglynai apima 51,5 % medynų ploto, pušynai – 8,6 % minkštųjų lapuočių medynai, beržynai – 24,7 %, juodalksnynai – 5,9 %, drebulynai – 5,5 %.. Kietieji lapuočiai, ąžuolas – 0,58 %, uosis – 0,1 % nuo visų medyno ploto.

Medynai III ir IV grupių miškuose pagal brandumo grupes: jaunuolynai sudaro 48,2 % (9161,1 ha), pusamžiai – 22,3 % (4240,7 ha), pribreštantys – 8,4 % (1581,6 ha) ir brandūs – 21,1 % (4008,3 ha) ploto.

Vyrauja laikinai perteklingo drėgnumo augavietės (73,1 %), užmirkusios ir pelkinės augavietės užima 19,1 %, iš jų tik 8,3 % nusausintos. Tarp visų augaviečių vyrauja labai derlingos Ld augavietės (apie 35,0 %) tinkamos ažuolynų, eglynų, uosynų, liepynų augimui. Derlingos Lc augavietės (33,7 %) tinkamos eglynų, beržynų, augimui. Užmirkusios Ud augavietės (7,8 %) tinkama juodalksnynų augimui. Nedaug augaviečių tinkamų pušies medynų augimui, t. y. Nb, Lb nederlingos augavietės (5,6 %).

Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje yra Ventos (tik privatūs miškai) ir Kurtuvėnų regioniniai parkai, 3 valstybiniai draustiniai: Šakynos, Varputėnų geomorfologiniai draustiniai, Gelžės botaninis-zoologinis draustinis ir 8 miško genetiniai draustiniai. Išskirtas 92,9 ha genetinių miško draustinių plotas, iš jų: Gintenių miško drebulės – 16,7 ha, Pabalvės miško pušies – 7,3 ha, Padarbos miško pušies – 10,8 ha, Pusgudžių miško uosio – 8,5 ha, Šilelių miško pušies – 14 ha, Tryškių miško juodalksnio I – 9,3 ha, Tryškių miško juodalksnio II – 7,6 ha ir Užšilės miško beržo – 18,7 ha valstybiniai genetiniai draustiniai. Šie duomenys pateikti pagal 2017 m. genetinių išteklių sąvadą. Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje yra biologinę įvairovę saugančios „Natura 2000“ teritorijos – viena paukščių apsaugai svarbi teritorija (Ventos upės slėnis) (PAST), valstybinės reikšmės miškų nėra. Keturios vietovės, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus (Gelžės miškas, Varputėnų miškas ir Ventos upės slėnis aukščiau Papilės) (BAST). Į valstybinės reikšmės miškų plotą patenka dvi vietovės, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus (BAST).

Kuršėnų regioninio padalinio valstybės saugomose teritorijose valstybinės reikšmės miškai užima 1,08 tūkst. ha (4,9 % nuo bendro Kuršėnų regioninio padalinio valstybinės reikšmės miškų ploto). „Natura 2000“ teritorijose valstybinės reikšmės miškų nėra (PAST), o (BAST) – 888,1 ha. Šios teritorijos vietomis persidengia, todėl jų bendras plotas yra mažesnis.

MIŠKO ŪKINĖS VEIKOS 2007–2016 METAIS ANALIZĖ

Miškotvarkos projekte pateikta 2007 m. suprojektuotų ūkinių priemonių apimtis 2007–2016 metams ir jų įvykdymo analizė bei įvertinimas. Valstybinių miškų plotas keitėsi, todėl ilgesnio laikotarpio analizei naudotas sąlyginis plotas, daugiau dėmesio skirta paskutiniojo vykmečio (2007–2016) duomenų analizei, ją atliekant 21799,7 ha miškų plote. Išvados suformuluotos atlikus valstybinės reikšmės miškų rodiklių analizę, o atskirais atvejais apimant ir visus Kuršėnų regioninio padalinio teritorijos administruojamus miškus (miško apsauga, medžioklės ūkis).

Miško plotų kaita. Bendras miškų plotas 2016 m., lyginant su 2007 m. padidėjo 424 ha. Padidėjimą lėmė naujai inventorizuoti plotai (163,1 ha), žemės apaugančios mišku 151,1 ha, be to ir žemė skirta miškui įveisti 116,9 ha. Bendrą valstybinių miškų plotą lyginti su 1992 metų miškotvarkos duomenimis negalima, kadangi tuo metu valstybiniuose miškuose buvo inventorizuoti miškai kurie, nepriklausomybės metais tapo privatūs. Taigi lyginsime 2007 ir 2016 metų miškotvarkų duomenis.

Kuršėnų regioninio padalinio patikėjimo teise valdomų valstybinės reikšmės miškų plotas padidėjo 630 ha, Iš viso Kuršėnų regioniniame padalinyje patikėjimo teise valdomų valstybinės reikšmės miškų ir kitų plotų yra 21800 ha. Padidėjimą lėmė, naujai primatuoti ir inventorizuoti plotai ir žemė skirta miškui įveisti. Miško žemė padidėjo 798 ha, medynų plotas padidėjo 54 ha, tai lėmė,

kad apie 50 ha kitų miško žemių tapo medynais ir nauji kadastriniai matavimai patikslino regioninio padalinio miškų ribas.

Miškų rūšinės sudėties kaita. Medynų plotas padidėjo (54 ha). Tai lėmė, kad 50 ha kitų miško žemių tapo medynais.. Pagal vyraujančias medžių rūšis miškų ploto pokyčiai yra didesni. Spygliuočių medynų plotas padidėjo 1121,2 ha, bet pušynų sumažėjo 80,8 ha, o eglynų padidėjo 1202 ha. Eglynų plotai didėjo dėl plynų kirtaviečių atkūrimo egle, po didesnių apimčių neplynų kirtimų, po kurių dažniausiai susiformuoja eglynai, taip pat atkuriant egle, žemes skirtas miškui įveisti ir sėkmingai vykdant ugdymo kirtimus, po kurių buvusiuose minkštųjų lapuočių medynuose eglė tapo vyraujančia rūšimi. Pušynų plotai sumažėjo dėl didesnių apimčių atvejinių kirtimų, po kuriu atsikūrė eglynai ir dalyje jaunuolynų dėl rūšių kaitos vyrauti pradėjo kitų rūšių medynai. Pasikeitus atkūrimo nuostatams, padidėjo plotų atkurtų savaiminiu žėlimu, ko pasėkoje sumažėjo pušies, o didėjo eglės ir minkštųjų lapuočių jaunuolynų plotai, kurie anksčiau būtų atkuriami spygliuočiais. Ažuolynų plotai padidėjo – 50 ha dėka plynų kirtaviečių atkurtų ažuolu. Uosynuose, dėl šaknų ligų ir vykdytų sanitarinių kirtimų vyraujančiomis medžių rūšimis tapo kitos medžių rūšys, todėl uosynų sumažėjo 83 ha. Beržynų plotas sumažėjo 605,2 ha, dėl juodalksnio savaiminio žėlimo ir želdinimo drėgnose augavietėse didėjo juodalksnynų plotai ir mažėjo beržynų plotai. Vykdamas intensyvius ugdymo ir atvejinius kirtimus beržą keitė eglynai. Prieš tai paminėti veiksniai lėmė juodalksnynų padidėjimą 196 ha. Vykdamas intensyvius ugdymo, atvejinius ir plynus kirtimus drebulynuose ir baltalksnynuose, šių medynų plotai taip pat mažėjo (atitinkamai 458 ha ir 168 ha), juos pagrįdė pakeitė eglės juodalksnio ir ažuolo medynai. Kuršėnų regioniniame padalinyje (buv. Kuršėnų mu) rodikliai per praėjusį vykmetį labai pagerėjo.

Miško kirtimų analizė. Pagal 2007–2016 m. miškotvarkos projektą Kuršėnų regioniniame padalinyje (buv. Kuršėnų mu) kasmet buvo numatyta iškirsti po 94,9 tūkst. m³ (arba 4,9 m³/ha) likvidinės medienos. Faktiškai šio projekto galiojimo laikotarpiu vidutiniškai buvo iškertama po 87,2 tūkst. m³ likvidinės medienos (įvykdymas – 91,8%). 2007 m. miškotvarka miškų urėdijoje suprojektavo kirtimo apimtis neviršijančias metinį bendrąjį medienos prieaugį (88 %) iš 1 ha iškertant po 5,8 ktm. bendro arba 4,9 ktm. likvidinio tūrio (pagrindiniais – 3,8 ktm.). 4 grupės miškuose naudojimas iš 1 ha bendrojo prieaugio naudojimo procentas yra 90 %, 3 grupės miškuose – 89 %, o 2-os grupės miškuose tik 25 %. Vidutiniškai per metus Kuršėnų regioninis padalinys (buv. Kuršėnų mu) pagrindiniais kirtimais kirto 333,9 ha ploto ir 64,2 tūkst. m³ medienos. Kuršėnų padalinys iškirto didesnę plotą pagrindiniais kirtimais, bet tūrio prikirto mažiau (11,6 %), nes sanitariniais kirtimais kirsti medynai buvo žymiai mažesnio skalsumo ir tūrio, be to buvo kertama ir didesnis plotas neplynais kirtimais, kurių iškertamas tūris yra mažesnis negu plynuose kirtimuose.

Projektuotos metinės ugdomųjų kirtimų apimtys pagal visus kirtimo būdus buvo vykdytos sekančiai: pagal plotą, jaunuolynų ugdymas vykdytas – 88 %, retinimai – 98,2 %, einamieji – 120 %, pagal tūrį atitinkamai, 20 %, 113,6 %, 126,1 %.

Sanitarinių kirtimų apimtys ne buvo įvykdytos 18 %. Kitų kirtimų ir papildomo pagrindinio kirtimo projektuota norma buvo viršyta 440 %.

Medynų struktūra. Esama medynų amžiaus struktūra III – IV miškų grupių medynuose nepalanki tolydiniam medienos naudojimui. Šių grupių miškuose pagal plotą jaunuolynai užima 49 % visų medynų ploto. Pusamžių medynų yra 22 %, pribrešančių – 8 % ir brandžių bei perbrendusių medynų ploto – 21 %, perbrendusių medynų III ir IV grupių miškuose yra 4,2 % nuo bendro medynų ploto. Iš visų brandžių medynų 19,3 % yra perbrendę. Brandžių medynų plotas III ir IV miškų grupių miškuose per vykmetį sumažėjo 683 ha. (III- 9 ha, IV- 674 ha) Perbrendusių medynų padidėjo tik 1 ha.

Medynų tūrio kaita. Medynų tūriai viename hektare III ir IV miškų grupės miškuose padidėjo, 18 m³. Brandžių medynų tūris yra vienas iš svarbesnių miškininkavimo kokybės rodiklių. Brandžių medynų tūriai viename hektare, abiejose miškų grupėse, vidutiniškai padidėjo 25 m³, labiausiai tūriai padidėjo P – 58 m³ – J – 37 m³, D - 41 m³, o sumažėjo tūriai tik Bt – 5 m³.

Miško atkūrimas. Paskutinio vykmečio (2007–2016 m.) žėlinių įvertinimas. Per vykmetį valstybinės reikšmės miškuose įveista 1849,3 ha želdinių. Pagal būklę geri želdiniai užima 74,4 %, patenkinami – 25,3 %, blogi – tik 0,3 %. Žuvę želdiniai tik 0,3 ha. (lentelė 1.48) Šį plotą patvenkė bebrai ir jį atkurti kol kas nėra galimybių. Želdintos rūšys vyrauja 99,8 % plote. Sklypų, kuriuose vyrantų atžėlusios lapuočių rūšys yra tik 0,1 % (1,7 ha). Po laja likusių želdinių yra 0,1 % (1,4 ha). Per vykmetį (2007–2016) plynai iškirsta 2751,6 ha medynų. Želdinta 51,6 % kirtaviečių, savaime atžėlė 28,1%, dar neatkurtos kirtavietės sudaro 20,3 % ploto. Plynose kirtavietėse paliktose želti vyrauja atžėlimas beržais 67,6 %, juodalksniais 18,5 %, drebulėmis 8,0 %, spygliuočiais 3,9 %. **(Klaida! Nerastas nuorodos šaltinis.)**. Žėlinių iki 10 metų yra 993,1 ha, iš šio ploto 219,5 ha yra atžėlę ne plyno kirtimo plotuose (ne miško žemėje, prijungtuose plotuose). Žėliniuose (1025,3 ha) yra 67 ha mišrus atkūrimas (yra želdintų rūšių). Drebulės žėlinių yra tik 102,8 ha, iš jų 29,3 ha yra grynai, o 12 ha – mišrus su kietaisiais lapuočiais ir spygliuočiais. Beržo ir juodalksnio atžėlę jaunuolynai (843,4 ha) sudaro 82,3 % žėlinių ploto, beveik 24,1 % iš jų yra grynai (203,2 ha). Likę yra mišrus, su egle, ąžuolu ir uosiu, juose ugdymo kirtimais galima formuoti geresnės rūšinės sudėtis ir tikslius medynus. Spygliuočiais atžėlę medynai sudaro 55,9 ha ploto.

Miško rekreacija. Gerinant poilsavimo sąlygas miškuose Kuršėnų regioninio padalinio pastangomis įrengta per 21 įvairios paskirties rekreacijos objektų (1 apžvalgos aikštelė, 11 poilsaviečių, 1 rekreacinis kompleksas, 1 pėsčiųjų rekreacinis takas, 7 atokvėpio vietos). Objektus visuomenė intensyviai naudoja, todėl dalis jų susidėvėję. Jiems būtina priežiūra ir remontas. Geriausiai rekreacinė infrastruktūra išvystyta Gulbinų ir Gedinčių girininkijose.

Priešgaisrinė apsauga. Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje visų inventorizuotų miškų pirmos degamumo klasės yra 26 % valstybinės reikšmės miškuose pavojus kilti gaisrams truputį didesnis – 38 % pirmos degamumo klasės miškų, antros – 27 % ir trečios – 35 %. Per 10 metų miškų urėdijos teritorijoje užfiksuoti 11 gaisro atvejai, iš jų 6 valstybiniuose miškuose. Gaisrų apimtas plotas 1,47 ha, iš jo 0,99 ha (67,4 %) privačiuose ir kt. valdytojų miškuose. Vidutinis gaisravietės plotas yra 0,13 ha valstybinės reikšmės miškuose – 0,08 ha. Kuršėnų regioniniame padalinyje nėra įdiegta gaisrų stebėjimo video sistemos. Priešgaisrinių bokštų nėra.

Mišku sanitarinė būklė. Sanitarinė būklė Kuršėnų regioninio padalinio (buv. Kuršėnų mu gana gera, laiku likvidavus vėjavartas bei pradėjusius džiūti eglynus 2016 m. įvairių faktorių pažeistų medynų liko tik 15 ha. Dėl gaisrų padarytų pažeidimų medynų nežuvo. Didelių ligų židinių ar kenkėjų invazijų 2016 metais praktiškai neliko.

Medžioklėtvarka. Elninių žvėrių gausa 2017 m. viršija leistiną teritorijos talpą 1,7 karto. Valstybinės reikšmės miškuose elniniai žvėrys I ir II amžiaus klasių medynų plotuose nukandžiojo pušų, eglių ūglius 153,3 ha. Paskutiniųjų metų pažeidimų nustatyta apie 12 ha. Briedžiai ir taurieji elniai žievę laupo dažniausiai III–V amžiaus klasių medynuose (pušynus I-II amžiaus klasės). Valstybinės reikšmės miškuose elniniai žvėrys laupė žievę 921 ha. Daugiausia pažeista eglės medynų, –jie sudaro 79.3 % nuo pažeidžiamų medynų ploto. Daugiausia tai ankstesnio laikotarpio pažeidimai. Padalinio teritorijoje valstybinės reikšmės miškuose yra 17 ha medynų, kuriuos patvenkė bebrai. Medienos nuostoliai patvenktuose medynuose 443 m³. Dėl bebrų patvenkimo žuvo 19,2 ha medynų.

Mišku sertifikavimas. Kasmetinis sertifikavimo auditas urėdijoje atliktas 2015 m. birželio 18–19 d. Iškelti koregavimo veiksmų reikalavimai (KVR) įvykdyti nustatytu laiku. FSC prekinį ženklą naudojimo licencijos numeris FSC-C019113. Sertifikatas galioja nuo rugsėjo 14 d. 2014 m. iki 2019 m. rugsėjo 13 d. Kuršėnų regioninio padalinio resertifikavimą reikės atlikti 2019 m., kuris privalomas kas 5 metus.

ŪKINIŲ PRIEMONIŲ PROJEKTAS

Miško kirtimai. Pagrindinių miško kirtimų norma apskaičiuota vadovaujantis Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. D1–362 „Dėl Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodikos patvirtinimo“. Kirtimai išdėstyti teritorijoje, vadovaujantis Miško kirtimų taisyklėmis patvirtintomis 2010 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. D1–79, „Dėl miško kirtimo taisyklių patvirtinimo“. Pagrindinių kirtimų projektas parengtas pirmajam penkmečiui, po to, aktualizavus duomenų bazę, kirtimai bus suprojektuoti kitam penkmečiui.

Ugdymo kirtimų būtinumas nustatytas miško sklypams pagal miškininkystės reikalavimus. Sanitarinių kirtimų apimtis apskaičiuota pagal medynuose (pradedant nuo 45 metų amžiaus) natūraliai iškrentančios medyno tūrio dalies procentą ir koreguojant kirtimo normą pagal miškotvarkos metu nustatytą sausuolių ir virtuolių kiekį.

Metinis medienos naudojimas sudaro 83,0 tūkst. m³ likvidinės medienos. Pagrindiniams kirtimams tenka 80,2 %, tarpiniams kirtimams – 19,8 %, ugdomiesiems kirtimams tenka 13,0 % ir kitiems kirtimams 0,6 % nuo iškertamo likvidinio tūrio.

II miškų grupės miškuose pagrindinis naudojimas bus kertamas tik neplynais kirtimais. Neplyni kirtimai III miškų grupės miškuose sudarys 21,5 % kertamo ploto, o IV miškų grupės miškuose – 18,3 % kertamo ploto. Pirmajame penkmetyje plynais kirtimais projektuojama iškirsti 1225,6 ha, iš jų 98,2 % ploto IV grupės ūkiniuose miškuose.

1.1. PROJEKTUOJAMA METINĖ KIRTIMŲ APIMTIS

1.1. lentelė

Kirtimų rūšys	Metinė apimtis						
	Plotas, ha	tūris, tūkst. m ³		likvidinio tūrio % nuo bendro tūrio	likvidinis tūris, tūkst. m ³ pagal miškų grupes		
		bendras	likvidinis		II	III	IV
Pagrindiniai kirtimai	273*	83,7**	66,6	80	0	1,4	65,2
Ugdymo kirtimai	597	20,1	10,8	53	0,1	0,8	9,9
Sanitariniai kirtimai	-	6,4	5,1	80	0,5	0,1	4,5
Kiti kirtimai	-	0,6	0,5	80	0,2	0	0,3
Iš viso	870	110,2	83,0		0,8	2,3	79,9

*Ekvivalentinis plotas

**Bendras tūris be 3 procentų paliktų bioįvairovei

Iš 1 ha mišku apaugusio ploto kasmet bus iškertama po 5,5 m³ bendro tūrio arba 4,2 m³ likvidinės medienos tūrio (iš jų pagrindiniais kirtimais 3,3 m³/ha). Pagal miškų grupes likvidinio tūrio iškertama: II – 0,8, III – 5,7 ir IV – 4,3 m³/ha. Einamasis medynų tūrio prieaugis – 7,54 m³/ha. II miškų grupės miškuose per vykmetį projektuojama vidutiniškai iškirsti 15,8 %, III – 113,9 %, IV – 76,4 % einamojo tūrio prieaugio. Medienos naudojimo procentas nuo viso medienos tūrio – 2,8 %. Kasmet miško kirtimai bus vykdomi 4,4 % visų medynų ploto.

Potencialiai galimi metiniai energetinės medienos su žieve ištekliai. Ekologiniu požiūriu ne visi potencialūs energetinės medienos ištekliai kirtimuose gali būti panaudoti nepažeidžiant miško ekosistemos. Realus, galimas paimti iš miško kelmų, šakų ir plonų stiebų kiekis nustatomas atsižvelgiant į augavietes. Neturtingose augavietėse, siekiant išsaugoti natūralų jų derlingumą, o užmirkusiuose – siekiant kirtimų metu mažiausiai sužaloti dirvožemį, dalis šakų ir plonų stiebų yra paliekami kirtimo vietoje. Energetinės medienos metiniai ištekliai Kuršėnų regioniniame padalinyje iš viso sudaro 21589 m³, iš jų: jaunuolynų ugdymuose – 4632 m³, retinimuose ir einamuosiuose kirtimuose – 3259 m³ ir iš pagrindinių kirtimų – 13698 m³. Kirtimo atliekos sudarys apie 26 % nuo suprojektuoto kirsti likvidinio tūrio. Kirtimo atliekų struktūroje šakos sudarys apie 37,1 %, malkos 26,8 %, sausuoliai 9,0 %, smulkūs stiebai 21,5 % ir stiebų viršūnės 5,6 %. Kelmų biomasę panaudoti bus galima tik ateityje. Pagrindinę energetinės medienos biomasę sudarys šakos ir malkos.

Miško atkūrimas. Miško atkūrimo fondą sudaro 754,7 ha inventorizuotų neapaugusių miškų plotų (kirtavietės, aikštės, žuvę medynai ir žemė miškui įveisti.) ir 1225.6 ha suprojektuotų 2018–2022 metams plynų kirtimų. Iš viso želdinti numatoma apie 61 %, paliekama želti – 39 % ploto. Apie 92,6 % želdomų plotų sudarys mišrūs želdiniai. Metinė miško želdinimo apimtis pirmajam penkmečiui – 161 ha (bendra atkūrimo metinė apimtis – 264 ha). Ažuolo želdiniai mišrūs su liepa, klevu sudaro 0,5 %, o mišrūs eglės su ąžuolais ir ąžuolo mišrūs želdiniai su egle sudarys apie 6,0 % viso želdomo ploto.

Miško selekcija ir sėklininkystė. Kuršėnų regioninio padalinio valstybinės reikšmės miškuose yra išskirti 8 miško medžių genetiniai draustiniai: paprastosios pušies (53PGD039) Tryškių girininkijoje, bendras plotas – 7,3 ha, paprastosios pušies (53PGD040, 53PGD041) Gulbinų girininkijoje bendras plotas – 24,8 ha, uosio miško medžių genetinis draustinis (53UGD006) Paežerių girininkijoje, plotas – 8,5 ha, du juodalksnio miško medžių genetiniai draustiniai (53JGD005, 53JGD006) Tryškių girininkijoje, plotas – 16,9 ha ir beržo miško medžių genetinis draustinis (53BGD035) Pažiužmelių girininkijoje, plotas – 18,7 ha, drebulės miško medžių genetinis draustinis (53DGD015) Šaukėnų girininkijoje plotas – 16,7 ha pagal sąvadą. Kuršėnų regioninio padalinio valstybinės reikšmės miškuose yra išskirtos 1 eglės sėklinė plantacija Pažiužmelių (21,79 ha) ir 1 juodalksnio sėklinė plantacija (1,35 ha), bei 1 uosio sėklinė plantacija Gedinčių (2,05 ha) girininkijoje. Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje yra išskirtas 1 miško sėklinis eglės medynas (2,2 ha) Paežerių girininkijoje. Kuršėnų regioniniame padalinyje yra atrinkta 61 rinktiniai medžiai (35 uosio, 14 beržo karpuotojo, 5 drebulės, 5 juodalksnio ir 2 pušies).

Miško apsauga. Apskaičiuota sanitarinių kirtimų apimtis 5,1 tūkst.m³ likvidinės medienos per metus. Vadovaujantis Miško sanitarinės apsaugos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. D1–204 „Dėl Miško sanitarinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“, rekomenduotos biologinės, cheminės ir kitos sanitarinės miškų apsaugos priemonės.

Priešgaisrinė apsauga. Parengtas priešgaisrinio miškų tvarkymo planas visai miškų teritorijai. Miškai suskirstyti degumo klasėmis. Pirmos degumo klasės miškų yra 38 %, antros degumo klasės – 27 % ir trečios – 35 % ploto. Numatytas kasmetinis mineralizuotų juostų atnaujinimas (20 km.) ir 5 km įrengti naujų mineralizuotų juostų, parengtas miškų priešgaisrinių priemonių žemėlapis.

Medžioklėtvarka. Medžioklės plotai suskirstyti medžioklės plotų vienetais. Atsižvelgiant į elnių žvėrių gyvenamosios teritorijos rajonavimo principus, miškingumo procentą ir miškų masių išsidėstymą, tikslinė elnių žvėrių rūšis yra taurasis elnias. Apskaičiuotas leistinas žvėrių skaičius – 457 sąlyginiai elniai (17 briedžių ir 314 elniai, stirnos – 368). Leistina šernų banda – 496 vnt. Nustatytas minimalus papildomų pašarų kiekis žiemos sąlygomis (92,8 t). Esamam miškų plotui rekomenduojama 34,1 ha pašarinių laukelių ir numatomos biotechninės ir želdinių apsaugos priemonės.

Miškų sausinimas. Miškų sausinimas ateinančiam vykmečiui pagal techninius projektus nenumatomas. Valstybinės reikšmės miškuose tikslingos sausinti žemės užima apie 282 ha arba 24,3 % viso nenusausinto hidromelioracinio fondo. Iš šio ploto nesusidaro atskiro masyvo didesnio kaip 50 ha ploto miško, kad būtų tikslinga vykdyti sausinimo darbus.

Rekreacija ir poilsio organizavimas miškuose. Kuršėnų regioninio padalinio valstybinės reikšmės miškų teritorijoje yra 166,7 ha rekreacinių miškų (0,8 % viso miškų ploto). Šiems miškams priskirti miško parkai, rekreaciniai miško sklypai, parkų rekreacinės zonos miškai, miestų miškai. Kuršėnų regioninio padalinio patikėjimo teise valdomiems ir naudojamiems valstybinės reikšmės miškams parengtas rekreacinio sutvarkymo projektas. Įrengta Kuršėnų padalinyje 21 rekreacijos objektų (regioniniuose parkuose objektų nėra). Rekomenduojama įrengti naują 1 rekreacinį taką ir 1 poilsiavietes. Rekreacinei miškų vertei padidinti buvo projektuoti kraštovaizdžio formavimo kirtimai (68,4 ha apie 1,8 tūkst. m³). Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje kultūros paveldo objektų valstybinės reikšmės miškuose yra 4 ir 6 gamtos paveldo objektai.

Gamtosauginių priemonių planas. Jį sudaro aiškinamasis raštas ir žemėlapis M1:50 000, girininkijoms M1:20 000. Jame aprašytos saugomos teritorijos, gamtos paveldo objektai, Raudonosios knygos augalų radavietės, paukščių lizdavietės, kartinės miško buveinės, kitos ekologiškai vertingos teritorijos: pušynai, augantys Pa ir Pb augavietėse, natūralios miško pelkės (neapaugusios medynais), mažos miško aikštelės ir laukymės, miško sklypai su pavieniais bioįvairovės medžiais ar senmedžiais. Pateiktas visas kompleksas gamtosauginių miško ūkinių priemonių biologinei įvairovei išsaugoti.

Baigiamojoje projekto dalyje pateiktas projektinių sprendinių ekonominis, ekologinis ir socialinis vertinimas. Suprojektuotos miškų ūkinės priemonės užtikrins tausojantį, daugiataikslų miško naudojimą, palaikantį miško ekosistemų stabilumą, esamų gamtinių bei kultūros vertybių ir biologinės įvairovės išsaugojimą, taip pat ekonominę naudą.

Esant dabartiniam išlaidų lygiui bei palankioms medienos kainų tendencijoms, Kuršėnų regioninis padalinys planuojamu laikotarpiu galėtų dirbti pelningai, bendrasis pelningumas siektų 4,4 %.

Vidinės miškotvarkos projektas parengtas vadovaujantis tvaraus ir subalansuoto miško ūkio principais, atsižvelgiant į ekologines, ekonomines, socialines miškų funkcijas bei visuomenės reikmes.

Projekto vadovas Artūras Gustainis
2018 m. liepos 20 d.

